

LABRIS

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa investeringud
maapiirkondadesse

Teaduspõhine riskihindamine

Mari Reinik. PhD

LABRIS direktori asetäitja (riskihindamine)

07.06.2024 Toiduohutuse konverents „Teaduspõhine toiduohutus“

Toiduahela riskide hindamine

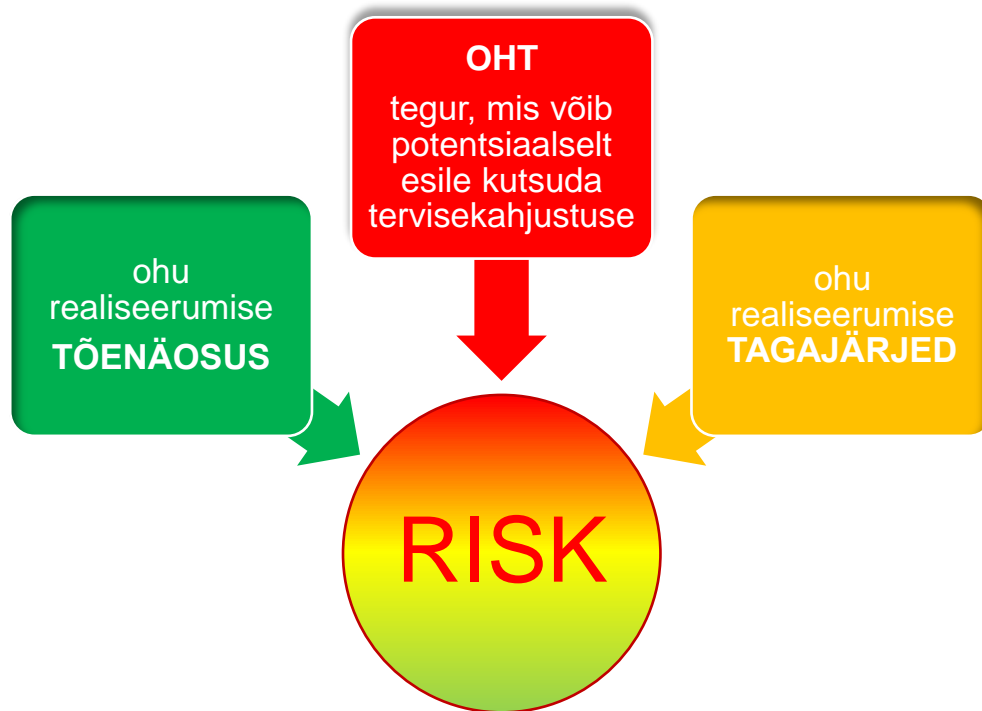
Mis on riskihindamine?

Kes ja kuidas seda teevad?

Mida annavad riskihindamise tulemused?

Riskihindamine

... on **teaduspõhine** protsess, mille käigus hinnatakse ohu ilmnenemise tõenäosust ja võimalikke tagajärgi.

RISKIHINNANG

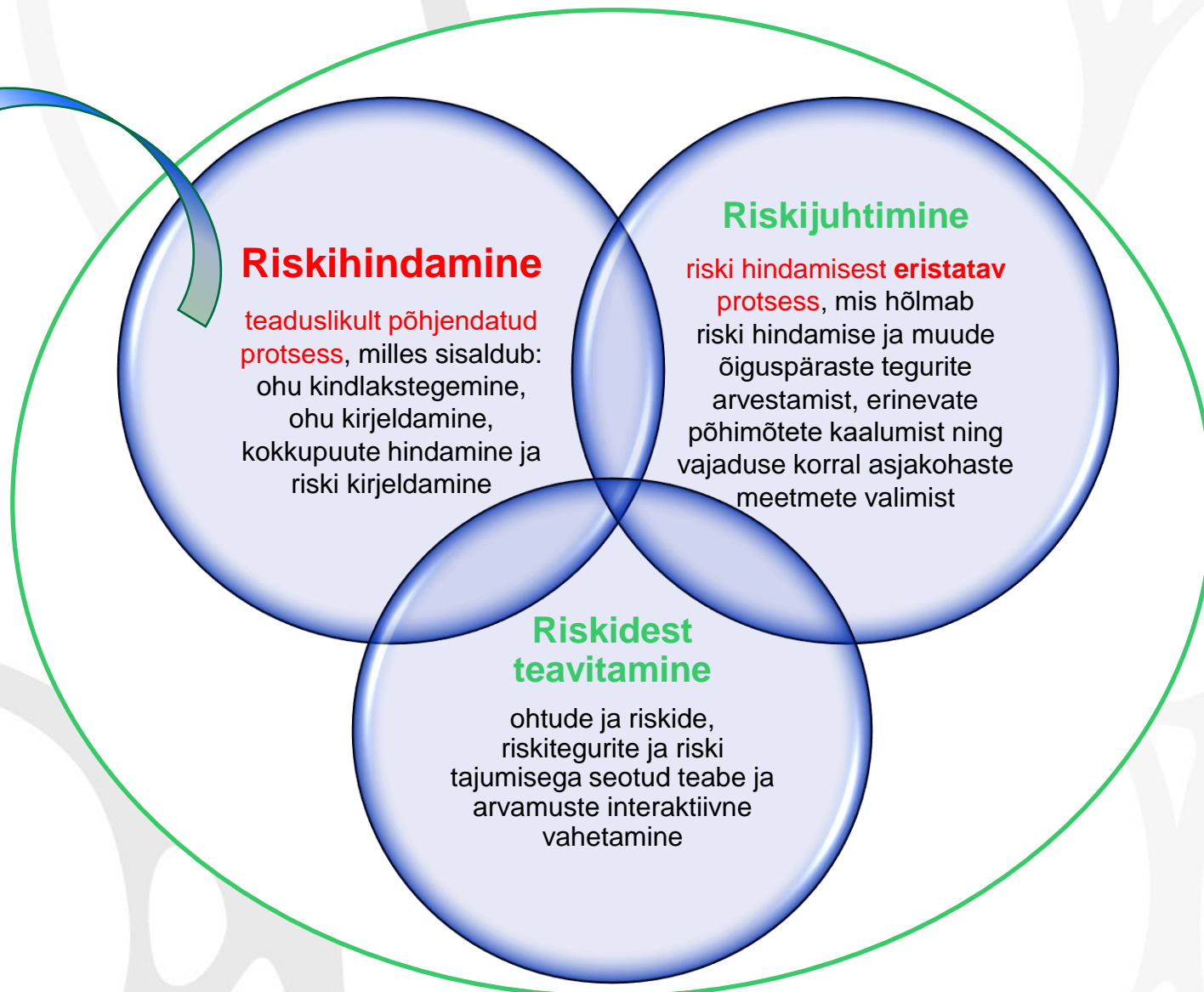
- tugineb teadusandmetele
- on sõltumatu, objektiivne ja läbipaistev
- on riskijuhtidele aluseks riskijuhtimisotsuste langetamisel (näiteks toote turule lubamisel, piirnormide kehtestamisel jne.)

Põhimõisted ja nõuded teaduspõhisele riskihindamisele:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrused

(EÜ) 178/2002 millega sätestatakse toidualaste õigusnormide üldised põhimõtted ja nõuded, asutatakse Euroopa Toiduohutusamet ja kehtestatakse toidu ohutusega seotud menetlused

(EL) 2019/1381 mis käsitleb toiduahela ELi tasandi riskihindamise läbipaistvust ja kestlikkust

EL riskihindamisasutus on **Euroopa Toiduohutusamet (EFSA)**

asutati 2002. aastal
asub Itaalias, Parmas
>450 töötaja

Mida EFSA teeb

- Annab sõltumatut teadusnõu ja tuge EL riskijuhtidele ja poliitikakujundajatele
- Teavitab toiduohutuse valdkonna riskidest sõltumatult ja õigeaegselt
- Edendab teaduskoostööd

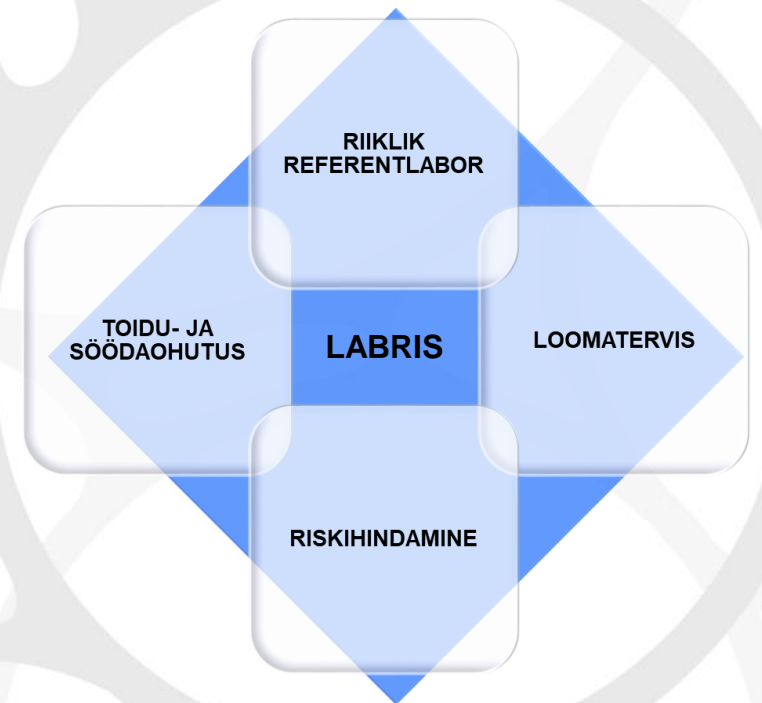
Mida EFSA ei tee

- Ei tööta välja toiduohutuse poliitikaid ja õigusakte
- Ei kiida heaks toodete turuletoomise taotlusi
- Ei tegele toiduohutuse õigusaktide rakendamisega

Eestis on toiduahela riskide peamiseks hindajaks
**Riigi Laboriuuringute ja Riskihindamiskeskuse
riskihindamisosakond**

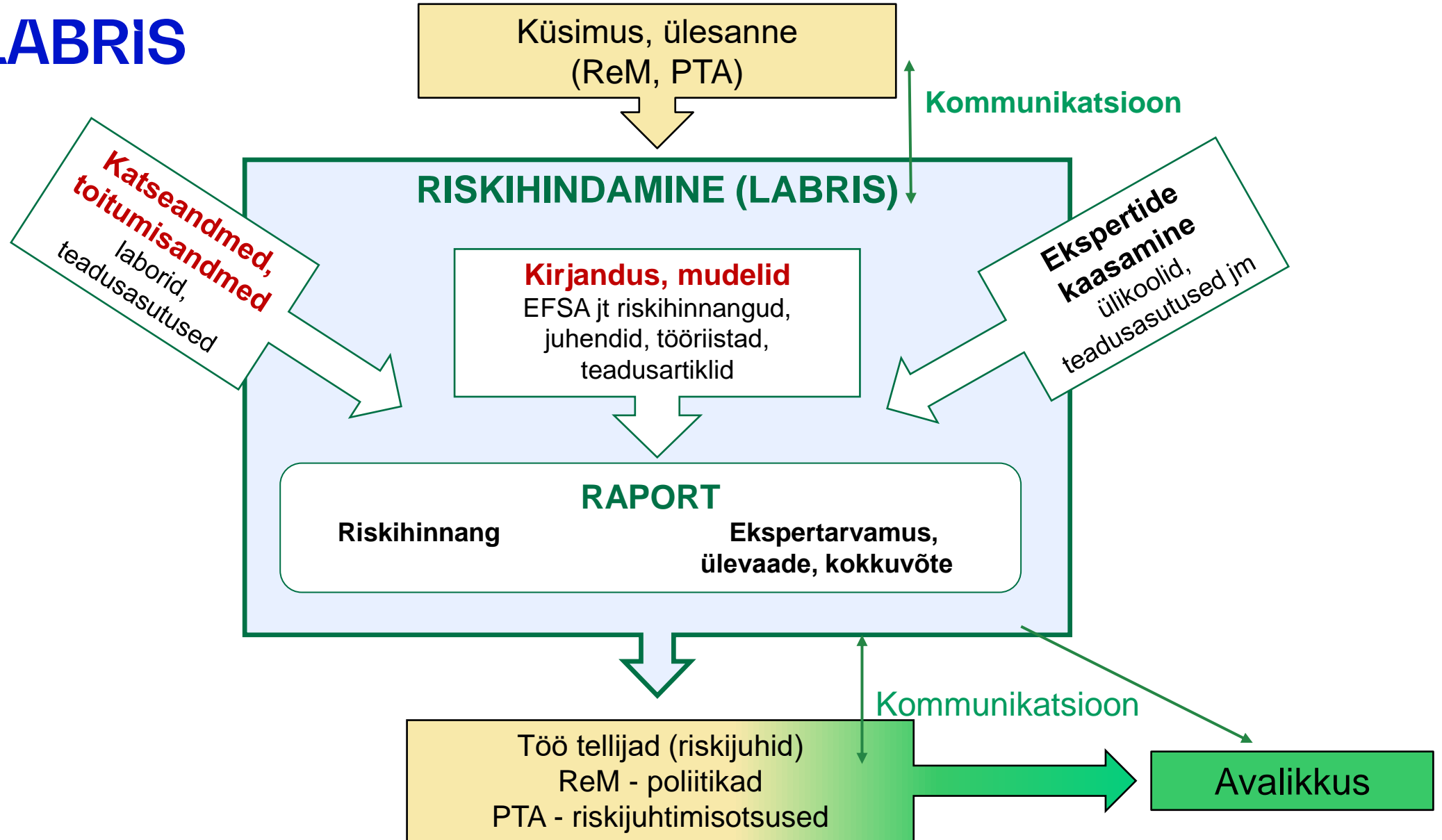
Alustasime 2021. aastal

- Koostame teaduspõhiseid hinnanguid ja ekspertarvamusi järgmistes tegevusvaldkondades:
 - **toiduohutus:**
 - toidu keemiline ohutus, sh lisa- ja saasteained, taimekaitsevahendite jäägid;
 - toidu bioloogiline ohutus, sh toidu mikrobioloogia, parasitoloogia, patogeenid;
 - uuendtoit, geneetiliselt muundatud toit;
 - toiduga kokkupuutuvad materjalid ja esemed;
 - toitumis- ja tervisealased väited;
 - **loomatervis, sh:**
 - loomahaiguste riskiprofiilid;
 - söödad ja söötmine.
- Järgime oma töös **sõltumatuse ja läbipaistvuse** põhimõtteid.
- Nõustame riskijuhte riskihinnangute tulemustest järelduste tegemisel.
- Osaleme riskidest teavitamisel.

LABRIS

Riskihindamise käigus otsitakse vastuseid küsimustele:

Ohu kindlaks-tegemine

- Mis ainega vm ohufactoriga on tegemist?
- Missugustest allikatest see võib pärineda?
- Missugust mõju see võib avaldada?

Ohu kirjeldamine

- Missugune on kriitiline efekt?
- Doos-vastus suhe: missugune on saadava koguse mõju efekti tugevusele või sagedusele?
- Kas on olemas tervisepõhised piirväärtused?

Kokkupuute hindamine

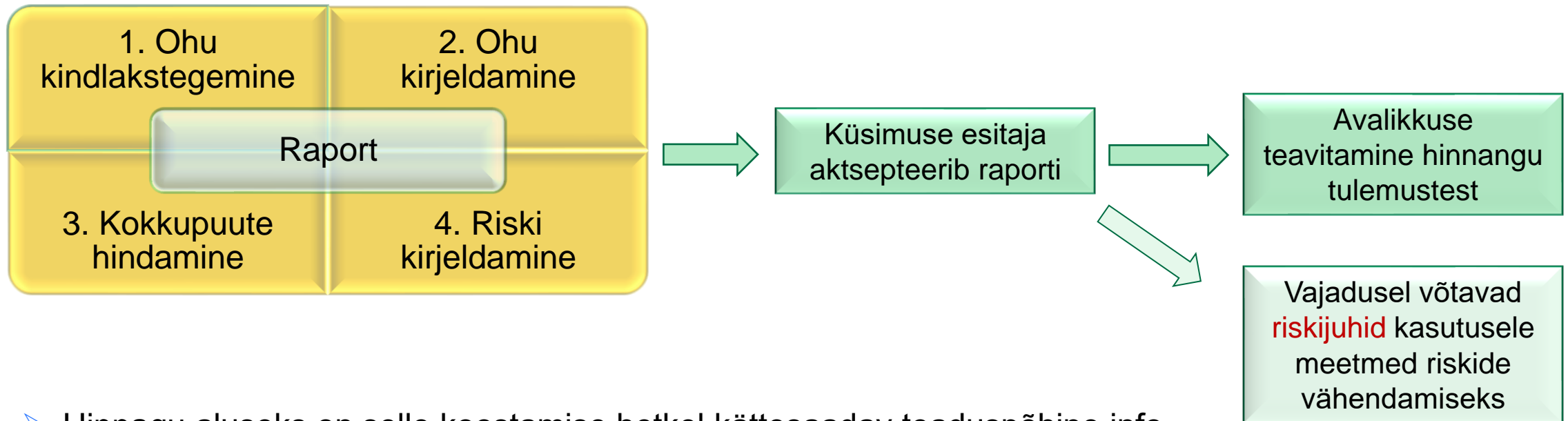
- Missugused toidugrupid ja kui palju sisaldavad uuritavat ainet?
- Kas tuleks hinnata lühiajalist või kroonilist kokkupuudet?
- Missugused on erinevatest toidugruppidest saadavad aine kogused vanusegruppide kaupa?
- Kas on eriti tundlikke elanikkonna gruppe?

Riski kirjeldamine

- Võrreldakse ohu kirjelduses ja kokkupuute hindamisel saadud informatsiooni.
- **Tehakse järeldused terviseriskide olemuse, esinemise tõenäosuse ja tõsiduse kohta.**
- Kirjeldatakse hinnangu tulemusi mõjutavaid määramatusi.
- Võidakse välja pakkuda võimalusi riski vähendamiseks.

RISK ei ole kunagi 0

Riskihinnang

- Hinnagu aluseks on selle koostamise hetkel kättesaadav teaduspõhine info
- Aja jooksul võib info täieneda või muutuda – riskihinnang vaadatakse üle

Tulevased väljakutsed (EFSA)

Sotsiaalsed muutused

- Globaliseerumise ja kliimamuutuste mõjud
- Avalikkuse ootused seoses läbipaistvuse ja kaasamisega
- Arenevad teadmised, mis loovad uute ja ühiste lähenemisviiside vajaduse
- Üha multidistsiplinaarsemad küsimused

Riskihindamise väljakutsed

- Keskkonna- ja esilekerkivad riskid
- Uute hindamismeetodite arendus, loomkatsete vähendamine
- Uute toodete ohutuse hindamine
- Keemiliste ühendite segud, kombineeritud toksilisus
- Antimikroobne resistentsus

EFSA – liikmesriikide kaasamine

- Lepingulised tegevused
- Võrgustike töös osalemine
 - nõuandev kogu AF,
 - esilekerkivate riskide võrgustik EREN,
 - loomatervise ja heaolu võrgustik AHAW)

Rahvusvahelised ja/või asutuste ülesed projektid

- OH4Surveillance projekt „Koordineeritud seiresüsteemi loomine ühe tervise lähenemisviisi alusel“
- Antmikroobne resistentsus

KOOSTÖÖ

Teiste riikide riskihindamisasutused

- BIOR Lätis
- Ruokavirasto Soomes

Eesti teadus- ja arendusasutused

- Eesti Maaülikool
- Terviseamet
- Tervise Arengu Instituut

jt

it

LABRIS

Tänu kuulamast!

Mari.Reinik@labris.agri.ee